

Змішане навчання як інструмент реформування мовної освіти в Україні

Ключові слова: змішане навчання, комунікативно орієнтований підхід, інформаційно-комунікаційні технології, модель навчання, компетентність.

Постановка проблеми. Сьогодні методисти та викладачі педагогічних вузів часто використовують комунікативно орієнтовані підходи до викладання іноземної мови, так як саме ці методи дозволяють опанувати іноземну мову як засобом спілкування, розширюють кругозір студентів, вчать їх самостійно розвивати отримані в вузі професійної вміння і навички в майбутньому. І все ж, незважаючи на позитивні результати таких методів навчання, велика частина випускників технічних спеціальностей не володіють іноземною мовою на досить високому рівні. Основною проблемою є обмежена кількість академічних годин, що виділяються на дисципліну «Іноземна мова» на непрофільних спеціальностях. Необхідно відзначити, що в зв'язку з цим саме змішане навчання можна розглядати як найбільш підходящий метод навчання іноземної мови. Розглянемо докладніше концепцію змішаного навчання в контексті викладання дисципліни «Іноземна мова» в педагогічних вузах. У сучасному суспільстві професійна діяльність фахівців різних галузей визначається швидкістю отримання інформації.

Малоймовірно, що студент сьогодні скористається друкованим словником для роботи з іноземним текстом або енциклопедією для підготовки до семінару. Напевно, він скористається всесвітньою мережею Інтернет. На сьогоднішній день, так звана «Всесвітня павутина» є не лише соціальним та інформаційним середовищем, а й успішно інтегрується в освітній процес. Широке застосування інформаційно-комунікаційних технологій в процесі навчання іноземної мови ефективно корелює з розвитком мотивації студентів до вивчення цієї дисципліни, так як сучасні інтернет-технології є відкритими і доступними, надають можливість працювати з освітніми ресурсами, які до того ж, як правило, безкоштовні [3; 64]. Проте слід визнати, що електронне навчання, звичайно ж, не може повністю замінити традиційні заняття в класі, коли студенти працюють «face to face» з викладачем. Але електронне навчання здатне значно розширити освітні можливості викладачів і студентів. Необхідно відзначити, що саме викладачі іноземної мови одними з перших почали вивчати можливості змішаного навчання і активно застосовувати інформаційні технології в навчальному процесі. Їх досвід, безсумнівно, довів ефективність застосування цього підходу до навчання іноземним мовам. Однією з основних причин впровадження змішаного навчання в навчальний процес є обмежене число академічних годин, відведених на дисципліну «Іноземна мова» у ЗВО, про що вже згадувалося вище.

Методологія дослідження. У зв'язку з цим, необхідно розглянути модель змішаного навчання докладніше. Змішане навчання можна визначити як поєднання аудиторного навчання з навчанням, на основі ресурсів мережі Інтернет, що дозволяє викладачеві і студентам успішно реалізувати спільну діяльність. Іншими словами, змішане навчання об'єднує електронне навчання з традиційними заняттями в аудиторії, які відбуваються згідно розкладу. Навчання можна вважати змішаним тільки за умови, якщо 30% - 79% навчального часу студенти проводять, освоюючи дисципліну в електронному середовищі. Навчання організовується за допомогою трьох основних режимів роботи:

1. Асинхронний (освоєння матеріалу здійснюється в різних місцях і в різний час, тобто це режим самостійного електронного навчання).
2. Синхронний (освоєння матеріалу здійснюється в різних місцях і при цьому в один і той же час, студенти і викладач працюють в режимі онлайн у форматі вебінару або чату).

3. Традиційний або очний (освоєння матеріалу здійснюється одночасно в одному і тому ж місці, тобто аудиторії) [1; 38].

Метою цієї моделі навчання є формування умінь студентів самостійно організувати свій процес навчання, а згодом і професійну діяльність з орієнтацією на кінцевий результат. Більше того, до цілей змішаного навчання можна віднести формування умінь представляти результати своєї роботи відповідним чином, активно користуючись інтернет-технологіями, а також освоєння мовних і соціокультурних компетентностей. Основним завданням змішаного навчання можна також назвати формування навичок працювати в інформаційному інтернет-просторі, умінь знаходити необхідну інформацію самостійно і аналізувати отримані дані [2; 7]. Необхідно відзначити, що відповідне методичне забезпечення робочої програми дисципліни відіграє вирішальну роль в реалізації змішаного навчання. В цьому випадку методичне забезпечення навчального плану складається з навчально-методичного комплексу та інформаційно-комунікаційних технологій. Інформаційна підтримка освітньої діяльності зазвичай залежить від структури університету в цілому, організації освітнього процесу, а також від інформаційних і комунікаційних технологій, які в організації освітнього процесу використовує конкретний університет.

В якості інформаційного та комунікаційного середовища Уманський державний педагогічний університет використовує навчальну платформу Moodle, яка забезпечує управління навчальним процесом за допомогою інтернет-технологій. Завдяки цій системі у викладачів з'являється широкий вибір можливостей для створення своїх власних навчальних електронних курсів та можливістю керувати доступом до них. У користуванні викладачів корисні інструменти для створення таких ефективних навчальних компонентів, як база даних, глосарії, тести, форуми, чати, лекції та ін. Одним з найбільш важливих інструментів системи Moodle є система для створення тестів, за допомогою якої може бути розроблений банк тестових завдань різних форматів: завдання на вибір правильної відповіді з декількох можливих, на заповнення пропусків необхідною інформацією, на відповідність терміна його характеристики, на вибір відповідей на питання бінарного типу та ін. Викладачі, які активно працюють в цій системі, розробляють тести для різних цілей: для самоконтролю студентів, початкового, проміжного і підсумкового тестування, а також для самостійної роботи студентів. Серед основних переваг навчальної платформи Moodle можна назвати комп'ютеризовану систему оцінювання тестів, активні гіперпосилання на необхідні інтернет-ресурси, можливість для викладачів переглядати статистику роботи студентів в електронному курсі (час, витрачений на виконання тестів і кількість спроб).

Розглянемо докладніше електронний курс «Іноземна мова» (модуль 2) для студентів 2-го курсу факультету фізики, математики та інформатики, розроблений в рамках реалізації моделі змішаного навчання і впроваджений в навчальний процес. Відповідно до робочої програми дисципліни «Іноземна мова» цей навчальний електронний курс складається з трьох розділів: Physics. Mathematics («Фізика. Математика»), Information Technology («Інформатика»), Education («Освіта»). Основним завданням курсу є формування іншомовної комунікативної компетенції студентів для здійснення успішної міжкультурної комунікації в навчально-професійній сфері спілкування. Електронний курс містить загальну інформацію про дисципліну, план на кожен навчальний розділ, методичні вказівки, мультимедійна презентації і критерії оцінювання різних видів завдань, запропонованих студентам для виконання під час роботи з курсом. Тут також представлено новинний форум курсу, де студентам і викладачам надається можливість відстежувати новини або обговорювати будь-які питання і проблеми, пов'язані з електронним курсом.

Курс розбитий на три тематичні розділи, кожен з яких містить:

- папку з теоретичної інформацією для вивчення (методичні посібники, листи зі словниковим мінімумом з даної теми, глосарій та ін.);
- тести (практичні роботи) для моніторингу вивченого матеріалу;
- індивідуальні проектні завдання (презентації, групові проекти, письмові роботи);
- додаткові файли з відеоматеріалами і текстами для читання;
- форум для обговорення питань, що розглядаються у відеоматеріалах і текстах для читання;
- посилання на додаткові джерела для підготовки до виконання завдань або подальшої самостійної роботи.

Після завершення роботи з електронним курсом передбачається, що студенти значно поліпшать свої навички читання та аудіювання нарівні з навичками письма, читання і говоріння. У подальшій професійній діяльності набуті під час роботи з електронним курсом знання допоможуть студентам: - застосовувати мовні навички та вміння для вирішення комунікативних проблем; - використовувати базові граматичні структури, типові для міжкультурної комунікації; - працювати з різними видами текстів для читання, ефективно застосовуючи навички та вміння роботи з текстами; - отримувати ключову інформацію під час прослуховування діалогічного або монологічного мовлення на іноземній мові; - висловлювати свої думки логічно в ситуаціях усної і письмової комунікації [4; 56]. Розглянутий навчальний курс повністю відповідає моделі змішаного навчання, так як поєднує в собі три режими навчання: синхронний, асинхронний і традиційний (очний), а також містить сучасні навчальні матеріали, які відповідають робочій програмі дисципліни «Іноземна мова».

Висновки. У нашому дослідженні було розглянуто досвід впровадження моделі змішаного навчання в програму навчання Іноземна мова в педагогічному вузі. Слід зазначити, що такий підхід до викладання іноземної мови, без сумнівів, є одним з найбільш перспективних в організації навчального процесу. Навчальні електронні курси, розміщені на платформі Moodle, є невід'ємною частиною змішаного навчання, оскільки не тільки дозволяють значно розширити сітку академічних годин, що виділяються на дисципліну «Іноземна мова» на немовних спеціальностях, але і підвищують мотивацію студентів до вивчення іноземної мови.

Список використаних джерел

1. Андреев, А. В. Практика электронного обучения с использованием Moodle / А. В. Андреев, С. В. Андреева, И. Б. Доценко / — Таганрог : ТТИ ЮФУ, 2008.- 146с.
2. Heather S., Horn Michael B. Classifying K–12 Blended Learning. Innosight Institute. USA, 2012. P. 22.
3. Jacob Anna M. Benefits and Barriers to the Hybridization of Schools // Journal of Education Policy «Planning and Administration». 2011. № 1(1). PP. 61–82.
4. Thorne K. Blended Learning: How to Integrate Online and Traditional Learning. London – Sterling: Kogan Page, 2003. 148 p.